

Razsoja o odškodnini v kazenski pravdi.

V št. 2. „Slovenskega Pravnika“ se obširno razpravlja vprašanje razsoje o zasebnopravni odškodnini v kazenski pravdi. Jedro tej razpravi je, da poškodovanemu, ki želi rešitev svojih zasebnopravnih zahtev do odškodnine v kazenski pravdi, ni treba biti zasebni udeleženec v smislu § 47. k. p. r., da je to potrebno le tistemu, kateri hoče vporabljeni v § 48. k. p. r. zadržane procesualne pravice.

To mnenje se nam zdi napačno, kar bomo dokazali, kazaje na principije, katerim daja veljavni kazenskopravdni red zakonito moč, ter na besede dotičnih zakonskih določil.

Vsak, kateri je s kaznjivim djanjem poškodovan, je zavoljo svojih zasebnopravnih zahtev ob izidu kazenske pravde zaradi tega kaznjivega djanja zelo interesovan. Velevažno vprašanje, da je doprinesla določeno djanje ravno ta oseba, moči je rešiti praviloma le potom kazenske sodbe. Kajti če e razsoja civilne pravde zavisna od dokaza hudodelstva ter krivde storilčeve, mora civilni sodnik vpotiti sodbo kazenskega sodišča in čakati na njo (dv. dekr. z dné 6. marca 1821., št. 1743. z. p. p. §§ 1339. in 1340. o. d. z.). Poškodovani mora toraj imeti priliko, provzročiti to razsodbo.

Za časa veljave kazenskopravnih redov, v katerih je vladal inkvizicijski princip, — n. pr. prvega občnega kriminalnega sodnega reda z dne 1. junija 1788., kazenskega zakonika z dne 3. septembra 1803. ter kazenskopravnega reda

z dne 29. julija 1853. — ki so tudi glede zasebnopravnih odškodninskih zahtev zavkazali sodniku postopati uradoma, je nudila to priliko ovadba pri sodišči.

V kazenskopravnem redu z dne 29. julija 1853., ki zakriva goli inkvizicijski princip s figovim peresom accusatornih oblik, podeljenih je tudi poškodovanemu več pravic za zasledovanje njegovih zasebnopravnih odškodninskih zahtev. Po § 56. smel je odkloniti sodne osebe, smel je že v teku preiskovalnega postopanja pregledati spise (§ 352.); če se temu ni odrekel, moral se je povabiti k glavnej razpravi (§§ 352. in 219.); smel je biti prisoten tudi pri tajni razpravi (§ 224.); svoje predloge utemeljevati, bodi si sam ali po zastopniku (§ 253.); predlagati konečne nasvete (§ 352.) imel je tudi pravico vzklica zoper sodbo zaradi svojih odškodninskih zahtev (§ 301.).

Vkljub vsem tem procesualnim pravicam, katere je poškodovancu podelil ta kazenskopravni red, pa ni bilo treba posebnega predloga poškodovancu za to, da so sodišča primerno razsojevala tudi glede zasebnopravnih zahtev — da jim le ni odrekel poškodovanec (§ 352.).

Kazenskopravni redi, kateri se opirajo na princip obtožbe — n. pr. k. p. r. z dne 17. januarja 1850. in k. p. r. z dne 23. maja 1873. — predruščili so poškodovancu tudi stališče v kazenskej pravdi. Za preganjanje kaznjivih djanj velja: nemo iudex sine actore, tembolj velja to za poškodovanca, ki je stranka in zasleduje le svoje zasebnopravne zahteve. Zarad tega določuje kazenskopravni red z dne 17. januarja 1850. po francoskej zistemí, naj se vsakdo, ki je poškodovan po hudodelstvu ali pregrešku, pridruži kazenskej pravdi zaradi svojih zasebnopravnih zahtev, če želii da se rešijo v kazenskej pravdi (§§ 4. in 401.). Vpliv njegov na vpeljanje kazenskega postopanja pa je bil malo da ne manjši, kot za vladanja inkvizicijskega principa. Ker je smel sodnik postopati tudi pri oficijoznih zločinih vsled določil §§ 2. in 90. le po predlogu državnega pravnika, ni drugega preostalo poškodovanemu, nego svojo ovadbo izročiti državnemu pravdniku ali pa preiskovalnemu sodniku, naj jo ta izroči državnemu pravdniku. Če sta bila državni pravdnik

in preiskovalni sodnik za to, da se vstavi preiskava, ni imel poškodovani več besede. Le državni pravdnik imel je pravico, pritožiti se zoper vstavljenje preiskave (§ 111.).

Kazenskopravdni red iz l. 1873. je, kakor se naglaša v uradnem obrazložilnem poročilu, po svojem bistvu le kazenskopravdni red iz l. 1850., toda skrbno prenarejen, z ozirom na spremenjene razmere, z ozirom na pomanjkljivosti, katere so se pokazale v praksi in z ozirom na nasvete, kateri so se pojavljali v znanstvenih preiskavah in zakonodajskih poskusih. Duhovit in učen stvoritelj tega zakona — za moderno prenaredbo avstrijskega zakonodajstva, žal, prerano umrli dr. Glaser — preskrbel je tudi zasledovanju zasebnopravnih zahtev poškodovanca novo garancijo, da ni več odvisno od državnega pravnika ali preiskovalnega sodnika, sta li v spolnjevanji svojih dolžnosti temu naklonjena ali vneta.

To garancijo podaja uredba subsidijarne zasebne obtožbe (§ 48.), katero označujejo motivi kot velevažno, povsem novo določilo, vsled katerega more vplivati poškodovanec poleg državnega pravnika tudi pri uradoma preganjanih kaznivih djanjih samostojno na obsodbo obdolženca. Za to razširjeno garancijo pa bodi hvala tudi odseku zbornice poslancev, kateri se je posvetoval v zasedanjih državnega zbora l. 1868. in 1869. o načrtu kazenskopravdnega reda. V svojem poročilu z dne 26. novembra 1869. razširil je ta odsek subsidijarno zasebno obtožbo — katera je bila po vladnem predlogu omejena na dva slučaja — do sedaj veljavnega obsega, katerega je stvaritelj kazenskopravdnega reda iz l. 1873. posnel po tem poročilu. Vtemeljevaje svoj predlog pravi odsek, da javna obtožba ni monopol državnega pravnika, temveč, da je treba podati tistemu, kateremu se je po kaznivem djanji pravica ukratila, sredstvo za kontrolo državnega pravnika, če bi ta samovlastno postopal ali opuščal svoje v zakonih utemljene dolžnosti. Naglašalo se je, da ne zadostuje zasebniku priznana pravica, tožiti v slučaji kaznivih djanj, katere gre kaznovati edino le na zahtev užaljenega.

Načrt iz l. 1868. in poročilo odsekovo imenuje poškodovanega, ki se je zarad svojih zasebnopravnih zahtev pridružil kazenskej pravdi, „zasebnega udeleženca“, kazensko-

pravdni red iz l. 1850. ga imenuje semtertje (n. pr. v §§ 112, 115. in 404.) „udeleženca“.

Določilo § 4. k. p. r. iz l. 1873., naj se zasebnopravne zahteve iz kaznjivih djanj ob enem rešijo v kazenskej pravdi le na predlog poškodovanega, vелеva le, da velja tudi za adhaesivni postopek pravilo, kakor sploh pri zasledovanji zasebnopravnih zahtev, namreč dispozicijska maksima (nemo iudex sine actore) in pravilo, da ne gre nikogar siliti, naj zasleduje pravdnim potom svojo pravico (nemo invitus ad agendum cogitur).

Če se nadalje pomisli, da so v § 47. k. p. r. določeni pogoji, pod katerimi zamore tisti, kateremu se je z uradoma preganjanim kaznjivim djanjem ukratila pravica, zasledovati zasebnopravne svoje zahteve v kazenskej pravdi, namreč s tem, da se pred začetkom glavne razprave pridruži kazenskemu postopanju, s čim postane zasebni udeleženec;

da določuje § 172. k. p. r., naj se vsaki, ki je s hudodelstvom ali pregreškom na svojej pravici poškodovan, povpraša pri zaslišanji posebej, je-li se pridruži kazenskemu postopku;

da § 365. k. p. r. vелеva, ako je dvomno, če poškodovani za tekoči kazenski postopek vé, dati mu to na znanje, da mu bode moči poprijeti se svoje pravice ter pristopiti kazenskemu postopku;

ter konečno, da § 48. k. p. r., ko so se naštele vse pravice, katere ima zasebni udeleženec v kazenskej pravdi, doda: „še ima zasebni udeleženec pravico, po naslednjih določilih namesto državnega pravdnika vzdigniti in izvesti javno obtožbo i. t. d.“;

ni spreviditi razločka med poškodovanim, zasledujočim le svoje zasebnopravne zahteve, ter zasebnim udeležencem, ki ima tudi pravico obtožiti subsidijarno. Umevna nam toraj ni trditev o priznanji odškodnine po § 366. k. p. r. tudi tistemu, kateri se ni izrečno pridružil glede zasebnopravnih svojih zahtev kazenskemu postopku; ni nam umeven dvom o zakonitosti plenarné rzsodbe kasacijskega dvora z dne 28. junija 1882, št. 5247 (zb. št. 466) določujoče, da je o zasebnopravni zahtevi razsojevati le takrat, če se je po kaznjivem

djanju poškodovani zaradi svojih zasebnopravnih zahtev pridružil kazenskemu postopku kot zasebni udeleženec ter zadostno naznanil zahtevo na podlagi svojega predloga.

Gospod pisatelj imenovanega članka sklicuje se na posamezna določila kazenskopravnega reda, podpirajoča sama za se njegovo mnenje. Temu nasproti omenjamo, da ni varnejšega, nego razlagati pri zakonu — opirajočemu se na znanstveno utrjene principije ter sistematično trdno osnovanemu, in to velja o monumentalnem delu bivšega profesorja in pravosodnega ministra dr. Glaserja, k. p. r. iz l. 1873. — pomen in bistvo posameznih uredb iz posamičnih določil, ali iz več ali manj konsekventne rabe nekaterih izrazov. Pri takih proizvodih ozirati se je na principije, s pomočjo katerih naj se zjednačijo posamične nejednakosti. Bolje nego drugod velja tukaj: *Scire leges non est, verba earum tenere*, sed vim ac potestatem (l. 17 D. de legibus, 1, 3).

Gospod pisatelj je tudi sam sebi v protislovji pri svojem razlaganju kazenskopravnega reda. On trdi, in v tem mu pritrjujemo, pogoj za vkupno razsojo zasebnopravnih zahtev v kazenski pravdi je: „da zahteva poškodovani prisoditev odškodovanja v kazenskem postopanju“, ob enem pa smatra nepotrebnim pridruženje kazenskemu postopanju, s čim postane poškodovani zasebni udeleženec (§ 47.).

Čini se nam, da izvira ves njegov dvom iz napačnega razlaganja navedene rabsodbe kasacijskega dvora. Gospod pisatelj namreč pravi, da se v praksi pogostoma prisoja zasebna odškodnina, z ozirom na to rabsodbo, le tistemu poškodovancu, kateri se je „izrečno“ pridružil kazenski pravdi. S tem hoče menda povedati, da se mora v smislu te rabsodbe zglasiti pridruženje z določenimi besedami, da postane poškodovani zasebni udeleženec. Iz tega izvira potem dvojna uloga poškodovanega v kazenski pravdi, katero on navaja.

Po našem mnenji je tudi to napačno. V kazensko-pravnem redu — gosp. pisatelj to priznava — ni nikjer določeno, kako naj se vrši to pridruženje, da postane poškodovani zasebni udeleženec. Tudi večkrat omenjena kasacijska rabsodba o tem ne govori. Zahteva pa se, da se poškodovani sploh pridruži, t. j. zahtevati mora, naj se njegove zasebno-

pravne zahteve rešijo ob enem v kazenski pravdi, ter da tudi svoje zahteve naznani, t. j. poškodovani mora določeno izreči se, kaj zahteva.

S tem pa je le priznano, da velja za zasebnopravne zahteve v kazenski pravdi dispozicijska maksima, t. j. *nemo iudex sine actore, ne eat iudex ultra petita partium*.

Kako naj se pridruženje kazenski pravdi vrši, je *quaestio facti*. Naše pravno življenje ne pozna več formalizma rimskega prava. Če poškodovani zahteva, naj se rešijo njegove zasebnopravne zahteve v kazenski pravdi ter on določeno naznani te zahteve, se je po našem mnenji s tem tudi pridružil kazenski pravdi ter je postal zasebni udeleženec in zadobil vse pravice, katere pristujejo zasebnemu udeležencu.

Naše mnenje je toraj to:

1. adhaesivni postopek za zasebnopravne zahteve pristojna le zasebnemu udeležencu;
2. poškodovani, kateremu se je s hudodelstvom ali uradoma preganjanim pregreškom ali prestopkom (§ 449. k p. r., ukratila pravica, postane zasebni udeleženec le tedaj, če se pridruži kazenski pravdi;
3. pridružiti se mora do začetka glavne razprave;
4. za pridruženje ni treba, da se vrši v določeni obliki, da le ni dvomno, ka zahteva poškodovani, naj se njegova določeno izražena odškodninska zahteva reši v kazenski pravdi.

X.

Nekoliko besed o mojem novem prevodu občnega grajanskega zakonika.

Prvi, po znanih dveh rodoljubnih možéh spisani, leta 1853 pod mojim uredništvom uradno izdani prevod tega zakonika pošel je menda povsem, in ako bi ga državna tiskarnica tudi še kaj imela v zalogi, zarad prestarelosti nikakor ne ugaja zdanjim potrebam, ker je — da molčim o nekih slovniško nemožnih oblikah, n. pr. posestvati, priposestvati — izgotovljen v drugačnem jeziku, nego se dan današnji rabi v slovenskem slovstvu in novinarstvu. Takrat

smo se namreč, kakor priča ta prevod in tudi juridično-politična terminologija od l. 1851, — ne sluteč poznejšega razvoja slovenščine — vse preveč bali hrvatiti, ker nam je uprav to očitanje neslovenske pisave z vseh strani bilo na uho.

Ker torej stari prevod več ne ustreza, za to sem jaz lansko zimo vnovič predelal ga, držeč se — kar je neogibno potrebno — terminologije državnega zakonika, ter napisal prav v oni slovenščini, kakeršna služi današnjim novinam in časopisom ter — recimo — izdatkom Slovenske Matice, takó, da kdor razumè te, razumeti mora tudi moj prevod.

Poslovenil sem sam zakonik in pa cesarski patent, s katerim se vvaja v življenje, ter menim, da je to poglobitna reč in za zdaj zadosti; dodatnih zakonov in ukazov ne utegnem. Zdaj veljá potegniti se za to, da se napravi uradno izdanje po državni tiskarnici moreriti s pomočjo visokega ministerstva za pravosodje.

Nad izrazom: grajanski za bürgerlich utegne se ta ali oni spotikati, ali resnica je enkrat, da v slovanskih jezikih na katere je vplivala staroslovenščina, možen je samo ta izraz, in jaz bi se prej nego pridevnika: državljanski (staatsbürgerlich) poprijel — českega: občanski.

Najtežje mi je bilo pristati na besedo: zakon za Gesetz, dasi je — vsaj za južne Slovane — res edino prava in najbolja, ker nisem imel ustrezne besede za: Ehe. Ali ker dan današnji vsi mlajši (in njihovo je kraljestvo itd.) za Gesetz pišejo z a k o n , ker celó tudi kranjski deželni zakonik pozná samo zakone in ne več postav, ter vidim zdaj, da se tudi novi Pravnik drži te besede, bilo mi je — hočeš nočeš — udati se, da ne bi prevod nosil na sebi žiga zastarelosti, še predno pride na dan.

Vendar mi vsak — ne porečem pravnik, nego samo — blagorazumnik mora pritrditi, da nikakor ne gre rabiti „zakon“ za oba pojmov, (da bi se n. pr. za: Die Gesetze bestimmen, wie Ehen geschlossen werden, moglo reči: zakoni določajo, kako se sklepajo zakoni), razven ko bi se jima dajal v zakonikih nenavaden pristavek: „v širjem, v ožjem

zmislu“. — Jaz mislim zdaj, da bi se po hrvatskem zgledu moglo izhajati z besedo: ženitba ali ženitev in dotičnim glagolom „oženiti se“ (sich verhehlichen); ako bi se n. pr. namesto: „stopiti v zakon, skleniti zakon“ reklo: oženiti se itd. Tudi če se „ženitev“ misli in čita za nemški: Verhehlung, vendar je posledica ženitve vsegdar: oženjenost, stan oženjenih, oženjenstvo = Ehestand.

Ali vsekakor bi jaz jako želel, da bi naši rodoljubni pravniki nekaj časa posvetili temu vprašanju, in posvetovali se med sabo, ali pa eden za drugim po Pravniku razodeli, kako bi bilo po zdaj sloveniti nemško: Ehe. Pokojni g. Raič je rabil: „hišni zakon“, ali to je: Hausgesetz, izraz, ki se tudi ne more pogrešati; kdo drug utegne po katekizmu misliti na „sveti zakon“, ali to se mi zdi malo priležno zakoniku, če ne včasih celó smešno. Starosl. brak je čudna beseda za nas; rusinski: sopružestvo = sopročstvo je lepši ali —

Da častiti čitalci teh vrstic lahko sami sodijo, v kaki slovenščini je spisan ta prevod, naj se tu pridodá iz njega naslednjih 16 paragrafov:

§. 1.

Kaj je grajansko pravo.

Zakoni, ki ustanovljujejo zasobne (privatne) pravice in dolžnosti stanovalcev neke države med sabo, vsi skup so grajansko pravo v ti državi.

§. 102.

Ako se iz pravdne razprave o veljavnosti ženitve pokaže, da je ženitevski zadržek eni strani, ali da je obema bil prej znan, in da sta ga nalašč zamolčali; naj se krivcema naloži kazen, določena v kazenskem zakonu o težkih policijskih prestopkih. Ako je ena stran nekriva, na voljo ji je, zahtevati odškodovanje. Ako sta naposled takó oženjena zarodila otrok, mora se za-nje skrbeti po onih načelih, katera so ustanovljena v poglavji o dolžnostih roditeljev.

§ 202.

Odgovornost varuha in sodišča v oziru na to reč.

Kdor svojo nepripravnost za varuha zamolči, kakor tudi sodišče, katero vedoma imenuje varuha po zakonu nepripravnega, odgovarja

za vso škodo, ki jo maloletnik ima iz tega, in za korist, katera mu je odšla.

§ 302.

Skupnost (vsaot)reči [universitas rerum].

Več posebnih reči skup, katere je navada smatrati za eno reč, ter zaznamenovati z vkupnim imenom, sestavlja skupnost reči, in se smatra za celotino.

§ 402.

3. O plenu.

Gledé pravice plena in reči nazaj otetih sovražniku obseženi so propisi v vojnih zakonih.

§ 502.

O meri užitka.

Užitek pašne pravice ne rasteza se na nobeno drugo korist. Upravičeneec ne sme ni trave kositi, ni praviloma braniti lastniku zemljišča, da bi se tudi njegova živina skup ne pasla, a najmanj sme kvariti podstat (bitnost substancijo). Kadar se je bati kake škode, mora postaviti pastirja, da mu pazi na živino.

§ 602.

Dedinske pogodbe so veljavne samo med možem in ženo.

Dedinske pogodbe o celi ostalini, ali o kakem gledé celote določenem delu njenem, smejo se samo med soprogoma veljavno sklepati. Propisi o tem so obseženi v poglavji o ženitvenih dogovorih.

§ 702.

Jeli uvet raztegniti tudi na namestne pozvance.

Uvet, pristavljen dediču ali volilojemniku, naj se, brez izrecnega naročila zapustnikovega, ne razteza na dediča ali volilojemnika, katerega je zapustnik namestno pozval.

§ 802.

Iz uvetnega dediškega izrecila.

Kadar se dedina nastopa s pridržkom pravne dobrote popisa (inventarja), ima sodišče dolžnost, precej o trošku mase storiti popis. Takšen dedič je upnikom in volilojemnikom zavezan samo toliko, kolikor ostalina zaleže za njihove, in tudi za njegove iskovine, katere mu pristojé razven dedinske pravice.

§ 902.

3. Čas, kraj in način izpolnjenja.

Pogodbe se morajo zvršiti v ta čas, na tem mestu in takó, kakor so se stranke dogovorile. Po zakonu se šteje 24 ur za en dan, 30 dni za en mesec in 365 dni za eno leto.

§ 1002.

Pooblastna pogodba.

Pogodba, s katero kdo prevzema naložen mu posel, da ga oskrbuje v imenu drugega, imenuje se pooblastna pogodba.

§ 1102.

Raboprodavec sme sicer pogoditi si, da mu se rabokupnina naprej plačuje. A če je rabokupec*) naprej plačal več nego en rok, sme on to plačilo pozneje vpisanim upnikom samo tedaj nasproti postaviti, kadar je vpisano v javne knjige.

§ 1202.

Ud, kateri je samo z enim delom svojega imenja v družbi, more imeti kako od vkupnega odločeno imenje, s katerim sme po svoji volji razpolagati. Treba je torej pravice in zaveznosti, ki jih kdo tretji ima proti družbi, razločevati od pravice in zaveznosti proti posamičnim udom.

§ 1302.

V takem slučaju, ako poškodba izhaja iz nepažnje, ter se deleži dadó določiti, odgovarja vsak samo za škodo, ki je vzrokovana po njegovi krivnji. A kadar je škoda storjena nalašč, ali kadar se ne dá določiti, koliko se je vsak posamič udeležil poškodbe, tedaj so odgovorni vsi za enega in eden za vse; ali onemu, kateri je povrnil škodo, pridržana je proti ostalim pravica, vzvratno prijeti jih za povračilo.

§ 1402.

Nepopolna nakaznica.

Dokler ni tega trojnega privoljenja, ostaja nakaz nepopoln, ter ima moč samo za one strani, katere so se med sabo porazumele.

§ 1502.

Odpoved zastare ali nje podaljšanje.

Zastarelosti ne more se nikdo naprej odpovedati, niti si more kdo pogoditi daljšega roka zastarelosti, nego je določen po zakonih

Cigale.

---

*) Izraz: rabokupec, raboprodavec opira se na § 1094, kjer stoji: der Gebrauch der Sache ist für gekauft anzusehen.

(Opomba uredništva.) Z ozirom na željo, izraženo od častitega gospoda pisatelja tega članka, pozivljamo slovenske pravnike, naj se oglašajo glede vprašanja, katero je sprožil, ter sploh glede dvomljivih izrazov v naši pravni terminologiji. Namenjeni smo odkazati temu predmetu poseben oddelek v listu. Da otvorimo diskusijo, naj povemo koj svoje mnenje o nekaterih izrazih, katere rabi častiti gospod pisatelj.

Ponašem mnenji ne bi bilo umestno, nadomestiti „državljanski“ z „grajanski“. „Bürgerlich“ v naslovu našega zakonika ne pomeni toliko *ius civile* nego *ius proprium* državljanov naše države. Zarad tega se mi nad dosedaj rabljenim izrazom ne bi spodtikali. „Grajanski“ izvestno ne bode povsod razumljiv.

Glede rabe besede „zakon“ za „Gesetz“ pa povsem pritrjujemo gospodu pisatelju. Ta izraz je tudi zgodovinski vtemeljen. Že Konstantin Porphyrogeneta pravi o Jugoslovanih, da žive *utà rã žízava*.

Vgovarjali pa bi radi besede „zastarelost“ za „Verjährung“ mesto vdomačene „zastaranje“. Jezikoslovci nam menda poreko, da oblika zastaran in substantiv zastaranje slovniško ni opravičena, da ima že part. perf. act. zastarel trpevni pomen. Vkljub temu zagovarjamo to obliko, ker potrebujemo besedo zastarel za drug izraz. O zadnjem stavku § 406. o. s. r. glede aktorične kavcije bomo rekli, da je zastarel (in abusum desit), zastaran pa ni. Prvo rabi slovenski praksi za veraltet, drugo za verjährt. To je, rekli bi, *communis opinio jurisconsultum*, katera legis vicem obtinet. K temu pride še to, da rabi kazenski zakonik v slovenski izdaji za Verjährung konsekventno zastaranje, ravno tako menjški zakon. Ker pa je slovenska izdaja vseh od l. 1848. do 1852. izšlih zakonov ravno tako avtentična kot nemška, mora sodnik njihove besede uporabljati, kadar obravnava v njih urejene predmete. Ali bi bilo umestno, rabiti za tisti pojmi enkrat zastaranje, drugokrat zastarelost?

Namesto rabokup nasvetujemo zakup, ki se nahaja v kranjskih deželnih zakonih za Pacht. Slovenski tekst kranjskih deželnih zakonov je avtentičen mimo nemškega.

Ti zakoni pa rabijo n. pr. pri nakladah na žgane opojne tekočine, pri lovskeji pravici i. t. d. izraze: zakupnik, zakupna doba i. t. d. Nastali bi toraj isti nedostatki kot smo jih prej omenili, da za tisti pojmi rabijo različnim zakonom tudi različni izrazi. To se nam ne zdi primerno.

O novem ustnem skrajšanem postopku.

V predgovoru svojemu, žal, le do § 103. dospelemu komentaru o Josipa II. občnem sodnem redu pravi dvorni svetnik Fran Jurij pl. Keess, da ga je napotila k izdaji tega komentara skušnja, da se obilo pravi hudu zamota, ker mnogokrat stranki in njenemu zastopniku, pogostoma tudi sodniku samemu, propisi sodnega reda niso dovolj znani, vsled česar jih puščajo v nemar. Dobrohotni namen zakonodajalčev, zmanjšati število pravi ter skrajšati jih s tem, da postopek priprosteje uredi, je brezvspešen, in Keess pisal je svoj komentar, da seznanj sodnike in pravdne stranke s pomenom zakonomim, „damit der Richter in Ordnung Recht ertheile, der Streitführer aber auf dem graden und sicheren Wege sein Recht suche.“

Iz enakega namena in ker se je pripoznala resnica besed, katere je že l. 1821. javno spregovoril francoski parlamentni govornik de Bonald, da je dobro in ceno pravosodje prva, če ne edina prava potreba državi, pojavljali so se koj po izdanji občnega sodnega reda z dne 1. maja 1781 do današnjega dne mnogi poskusi, prenarediti pravdni postopek. Naštevati in opisovati te poskuse je predmet pravnej zgodovini. Ravno to napotilo je vlado, da je predložila najnovejši svoj načrt o ustnem skrajšanem postopku zbornici poslancev državnega zbora.*) Enako ugibamo mi, če že

*) Opomnimo, da se dotična vladna predloga (državnozborna priloga št. 492) dobiva v državnej tiskarni na Dunaji. Ker je le s pomočjo tega načrta moč vspešno zasledovati diskusijo o važnem tem predmetu, priporočamo vsakemu pravniku, kateri se zanima za stvar, omisliti si pravčasno to prilogo.

danes opozarjamo slovenske pravnike na ta načrt, naj se pravočasno seznanijo z njegovimi principi ter, zasledujoči razprave in razgovore o njem, spoznajo bistvo njegovo, da so povsem pripravljene, ko zadobi zakonito moč.

Ustni skrajšani postopek se imenuje pravdni postopek, ki namerava — upiraje se na principije javnosti, ustnosti ter razsoje po svobodnem prepričanju, kakor malotni postopek — vstreči željam, izvirajočim iz trgovskih in obrtnih krogov, naj se javni ustni postopek razširi na večje pravde kot jih zadeva malotni postopek. Vporabivši skušnje, nabrane pri malotnem postopku, razširja načrt na ta način zelo obseg veljave modernih oblik civilne pravde za prizadete kroge.

Najvažnije novo določilo v primeri z zakonom z dne 27. aprila 1873, št. 66. d. z. o malotnem postopku je, da se — vstrežaje gorki, pogostoma izraženi želji — dovoli vzklic zoper sodbe prvega sodnika do sodišč prve stopinje, katera so že sedaj vzklicna sodišča v kazenskih pravnih zavoljo prestopkov, da se vrši pred vzklicnim sodiščem povsem nova ustna razprava o točkah, katere obsega vzklic, ter konečno, da sodi najvišje sodišče kot revizijska instanca, ne da bi se tam razpravljalo vnovič.

I. Veljaven bode novi postopek po določenih §§ 1.—10. načrta:

- a) krajevno pri tistih okrajnih sodiščih, katera se nahajajo v krajih, kjer je sedež sodnega dvora prve stopinje, glede celega njihovega jurisdikcijskega okraja, ter razun tega pri tistih, katera pravosodni minister v to določi uradoma;
- b) stvarno v vseh pravnih za določene svote denarjev, katere po tožbeni zahtevi, brez obresti in postranskih terjatev, ne presegajo zneska 500 gld., ter v pravnih za druge stvari, kadar se namesto njih v tožbi lahko išče svota denarjev, ki ne presega 500 gld., ali če tožnik pove v tožbi izrečno, da se zadovolji s tako svoto denarjev. Postopek velja tudi v trgovskih pravnih, o tožbah proti fiskusu, posvetnim ali duhovskim občinam, cerkvam, nadarbinam, ustanovam, napravam za javne namene, posestnikom zemljišč, katera so vpi-

sana v deželne deske ali pa so izločena iz občinske zveze (§ 14. lit. b) in c) j. n.). Postopek pa ne velja za pravde, katere se rešujejo v malotnem postopku ali v meničnem postopku, tudi ne za pravde iz zakupnih ali najemskih pogodb — razun če se pravda tiče le izterjanja zakupnine oziroma najemnine — on nadalje ne velja za pravde, katere so odkazane stvarnemu sodstvu (realnej instanci) in za listinske pravde, katere urejata zakona z dne 21. maja 1855, št. 95. d. z. in z dne 18. julija 1859, št. 130. d. z.

Trgovske pravde reševale se bodo brez trgovskega prisednika.

Krajevna omejitev nam popolnoma ugaja. Ne da bi se žalil princip, naj se sodniki ne premeščajo proti svojej volji, je vendar moč, pri za mesto delegovanih okrajnih sodiščih nameščati najsposobniše in najzaupljivejše sodnike, ki imajo dovolj volje, znanja in delavne moči, zadoščevati svoji nalogi.

Z druge strani pa imajo sodniki v krajih, kjer se nahajajo zborna sodišča, več prilike, razširjati svojo pravniško znanje obče vaje s tovarši v poklicu in stroki. Uveti za stvarno in pravo delovanje so vsled tega večji.

Mladi naraščaj, kateri deluje kraj starejih in skušenih sodnikov, se bode za svoj poklic temeljiteje vzgojeval nego pri okrajnih sodiščih na deželi. Na deželi delujejo kot samostojni sodniki, prepuščeni so sami sebi — errando discere jim je usoda. Za vse, kar ukrenejo, so le oni sami odgovorni.

Ni bil menda najmanjši pogršek, da se je uvedel malotni postopek pri vseh okrajnih sodiščih brez take pripravnice. Iz tega izvira premnogo onih — deloma res utemeljenih — pritožb o mali vrednosti tega postopka. Slišijo se pritožbe, da ravna marsikateri kot paša, da izdaja sodbe nalik onim, katere proglašča kadi. Sodniki v malotnem postopku, ki nimajo prilike shajati se z izvežbanimi in izurjenimi sodniki, zgrešijo pogostoma pravo pot. Vestni in bojzljivi med njimi se niso mogli in se še ne morejo otresti pisarije, ki je bila običajna v starem postopku. Imenoma po malotnem, razpravljajo v resnici navadno po skrajšanem postopku. Zapisujejo vse govore in vgovore, ker jim velja še

vedno: quod non est in actis non est in mundo. Drugi mislijo, da jim je novi postopek odstranil vse utesnitve in spravljajo v svet nepresojljive svoje sodbe, katere izrekajo le po svojej volji, ne utemeljevaje jih niti po zakonu niti stvarno.

X.

(Dalje sledi.)

Pravniški razgovori.

III.

Klic po slovenskem uradovanju, izvirajoč iz krogov zanimajočih se za politično življenje, postal je slednjič splošen in dobil je na merodajnem mestu prijazen odmev. Dobil bi ga bil že prej, ko bi mu bil dan glavni pogoj, namreč uradno osobje dovolj zmožno slovenščine, kajti priznavatelji temeljnih osebnih pravic vedo, da uradno občevanje s posameznimi narodi v njihovem jeziku ni le postulat pravice, ampak tudi prvi pogoj vspesnemu in stvarno resničnemu ter pravičnemu uradovanju. Kako se more misliti od uradnika, ki ne razume v uradu osebe, o katerem toraj ni niti gotovo, da jo razume popolnoma, da dotično uradno opravilo izvrši na stvarno resnični podlagi, posebno tedaj, kadar sodi o pravnih razmerah, opirajočih se na ustne pogodbe strank, pri katerih naj pogodi pravi pomen vsake besede!

Prvi in glavni pogoj vsakemu uradnemu opravilu je, da se opira na resnični stvarni položaj, ker je le tedaj moč obstoječe zakone pravično uporabljati za posamezne konkretne slučaje.

Načeloma je toraj klic po slovenskem uradovanju v Slovencih tako jasno opravičen, da temu stvarno in resno nikdo ne more in tudi ni mogel ugovarjati. Kar je bilo ugovorov in pomislekov, opirali so se večidel na trditev, da slovenščina še ni sposobna za uradno rabo, in kjer se sposobnost jezikova ni zanikovala, pa so se opirali na dejanski položaj in primankljaj uradnega osobja.

Da je bil ugovor glede jezikove sposobnosti že nekaj časa sem neopravičen in da je dandanes popolnoma neutemeljen, sodi lahko vsak, kdor je slovenščine popolnoma zmožen in kdor pozna njen kratki pa krepki zlog, kakoršen ugaja ravno pravniškemu in sploh uradnemu stilu.

Nemščina borila se je stoletja z latinščino, predno je dospela v javnih uradih do sedanje veljave in še dandanes je uradna nemščina polna latinskih izrazov. Ob času, ko so peli nemški pesniki že v dovršeni nemščini, pisali so uradniki še na pol latinski in učenjaki so z nekakim ponosom objavljali svoje učene razprave v latinščini. Tega pa ni zakrivila toliko nesposobnost nemščine v tedanjem času, kakor tedanje razmere in nazori učenjakov. Nemci, kakor drugi narodi, učili so se pravoslovja od Rimljanov. Iz virov pisanih v latinščini, zajemali so nemški pravoslovci svojo pravniško učenost ter ustvarjali si potem svoje „zisteme“. Ni čuda, da je nemščina, kakor pri učenjakih, tako tudi v javnih uradih le počasi prodirala in zadobila svojo sedanjo splošno veljavo.

Slovenščina je rabila za taisti proces komaj toliko desetletij, kakor nemščina stoletij, kar dokazuje posebni sposobnost jezikovo tudi za rabo v javnih uradih.

Sicer se od strani, kjer se slovenščina ne pozna, pri vsaki priliki zanikava sposobnost slovenskega jezika, katerega imenujejo trdovratno le nekako novodobno jezikovno iznajdbo, katere ne ume narod.

Enakim neosnovanim in neveščim trditvam nasproti je vsaka beseda zastoj, ker ni moč prepričati človeka o stvari, katere ne razume sam. Kdor pa je več slovenščini ne le po besedi sami; ampak tudi po duhu, in kdor zasleduje pazljivo razvoj slovenščine v zadnjih desetletjih, bodisi gledé leposlovne literature, kakor tudi gledé drugih predmetov vsakdanjega življenja, bode gotovo priznal, da je slovenščina v vsakem oziru čudovito napredovala in da ni nikake ovire, vporabljeni jo za katerikoli znanstveni predmet.

Jezikovna sposobnost sama na sebi pa še ne zadostuje, da človek piše znanstvene razprave v tem jeziku in da ga rabi v izvrševanji kakega poklica v javnem življenji. Po-

trebno je, da vsak, kateri hoče v kakem jeziku svoj poklic izvrševati, razume ta jezik, in sicer korenito, po besedah, po duhu in svojstvu.

V tem pa tiči tista glavna zapreka, katera se še ni odstranila, in katera je do zadnjega časa slovensko uradovanje ako ne popolnoma onemogočila, pa vsaj zelo otežavila. Zatoraj je posameznemu, ki se je posvetil javnej službi, neizogibljiva dolžnost, da nadomesti iz lastnega nagiba, iz lastne pridnosti to, česar se ni učil, pripravljaje se za svoj poklic.

Kjer se vrši vse izobraževanje človekovo v tistem jeziku, v katerem naj deluje v javnosti, tam tega ni treba in takim je zelo olajšano delovanje v njihovem poklicu. Pri nas je to drugače in pomaga naj si vsak sam sebi.

Poglejte, kako so si pomagali posamezni stanovi.

Najmarljivejši v tem oziru so bili slovenski duhovniki. Ob času, ko si pravoslovec še ni upal ziniti v slovenščini, pisali so slovenski duhovniki že gladke slovenske govore in razprave v vseh točkah bogoslovskih in dandanes ga ni predmeta v bogoslovji, kateri bi se ne bil razpravljajal že temeljito v najlepši slovenščini. Duhovniki razširili so svoje delovanje tudi na lepo- in modroslovno polje in v najnovejšem času spisala se je v modroslovno stroko spadajoča knjižica*) katera se odlikuje med drugim posebno tudi po dovršenem jeziku in umljivosti njegovi v stvari sami, akoravno jej je predmet strogo znanstven.

Da so slovenski pesniki dospeli do vrhunca jezikovne tehnike in popolnosti, ter da se v tem oziru lahko merijo z vsakterim drugim jezikom, in da so ravno tako tudi slovenski pripovedni pisatelji dosegli glede jezikovne oblike v slovenščini to, kar so dosegli pisatelji drugih narodov, prizna vsak, kdor pozna dotično slovensko literaturo.

Vsi ti pisatelji pa so delovali le iz lastnega nagiba in veselja ter notranjega navdušenja do stvari, nikdo jih ni učil poprej, da se mora v slovenščini tako pisati; orali so

---

*) Dr. Lampe — Vvod v modroslovje.

ledino z nova vsak na svojem mestu in gladili jezik ter njegove oblike.

Izobrazil in tehnično dovršil si je tako slovenščino vsak za svoj poklic: duhovniki za bogoslovje, pesniki in leposlovci za pesništvo in leposlovje.

Tako naj ravnajo tudi drugi stanovi. Kdor se hoče v eni ali drugi stroki znanostij izobraziti in to svoje izobraženje dejansko javno kazati, mora si prisvojiti najprej sredstvo za to, mora se izuriti v jeziku, v katerem hoče v življenji izvrševati ta svoj poklic. S širjenjem svojih znanstvenih pojmov v duhu tega jezika, širil bode tudi jezikovne oblike za to znanstveno stroko in dobil bode za vsako misel tudi primerne izraze.

To pot, katero so hodili drugi stanovi, naj hodijo tudi slovenski pravniki, ako hočejo doseči v slovenskem pravoslovji to, kar so dosegli oni v bogoslovji. Kar je bilo onim moč doseči, to doseči tudi pravnikom ne bode nemogoče, ako se bodo le poprijeli dela z enakim zanimanjem in veseljem za stvar samo.

Dr. K.

Zakonodajstvo.

Kos II. deželnega zakonika za vojvodino kranjsko, leto 1888, izdan in razposlan je bil dne 13. februarja 1888.

S tem je priobčen deželni zakon z dne 26. oktobra 1887. leta o razdelbi skupnih zemljišč in uredbi dotičnih skupnih pravic do njih uživanja in oskrbovanja.

Ta zakon se upira na določila državnega zakona z dne 7. junija 1883. leta d. z. št. 94. in obsega 125 paragrafov v petih oddelkih. Praktično veljavo pa dobi še le tedaj, kadar bodo izdelane izvršilne določbe, ki bodo proglašene potom naredbe. Velevažen je ta zakon gledé razdelitve in urejenja naših „gmajn“, pašnikov i. t. d. O tej važnosti hočemo govoriti drugokrat.

Za danes se omejimo le na to, da opozorimo slovenske juriste na slovenski tekst tega zakona.

Od leta 1883. sem ne prestavlja deželni zbor kranjski več nemških zakonskih načrtov v slovenski jezik, marveč izdeljuje zakone v slovenskem in nemškem jeziku.

Tako postane slovenski tekst avtentični vir za slovensko juridično terminologijo.

Kdor je imel priliko opazovati, s kakim temeljitim jezikoslovnim znanjem in s kako natančnostjo — da ne rečemo pedanterijo — sodelujejo odlični slovenski juristi in jezikoslovci pri sestavi posameznih zakonov v deželnem zboru kranjskem, ta nam bode gotovo pritrtil, če pravimo, da so novejši slovenski zakoni kranjski neka avtoriteta gledé slovenske juridične terminologije, katere dandanes več prezirati ne moremo.

Tudi najnovejši zakon ni izjema v tem oziru. Jezik je gladek in uzoren, brez vseh germanizmov. Praktični jurist nahajal bode v njem marsikateri dober juridični izraz, katerega je dosedaj pogrešal.

Pravosodje.

a) Od prič potrjene okolnosti, katerih stranka ni trdila, ne vplivajo na razsojo.

V negatorni tožbi je zahteval tožnik Egidij G. proti Tomažu in Jeri St. in Jakobu H. :

1. toženci so dolžni priznati, da jim ne gre pravica voziti perilo po parceli št. 774. kat. občine Stepanavas, posebno tudi ne poleg meje mej to parcelo in travnikom parc. št. 776. — in se morajo vzdržati prisvajanja te pravice ;

2. toženci so dolžni priznati, da je zemljišče vlož. št. 240., parc. št. 774. kat. občine Stepanavas lastnina tožiteljeva, neobremenjena s služnostjo steze, in da tožencem ne gre pravica, hoditi po zgoraj navedenej progi čez to parcelo ter so dolžni, vzdržati se v bodoče tega pota. Ker so toženci vgovarjali, da jim gre pravica do steze radi priposestvanja, zaslišale so se priče, ki so soglasno potrdile, da je prepirna pot javna, splošna, pristopna vsem ljudem, tako tudi Hrušičanom.

Priče pa niso mogle ničesar povedati v smislu priposestovanja steze. Sodišče je vstreglo samo prvemu odstavku tožbene zahteve, zahtevo drugega odstavka je odbilo, troški so se obotali. To iz sledečih

razlogov:

Kakor so priče izpovedale, je nedvomno, da vsakdo hodi po tej stezi že od starih časov do dandanes, javno, ne da bi kdo branil, in splošno, ter da je gotovo več kot 30 let tako, in da mej drugimi tudi Hrušičani tam hodijo.

Priče pravijo vrh tega, da je ob stezi celo neka naprava, da se pride nanjo iz bližnjega gozda lahko čez plot.

V kolikor toraj ne presegajo toženci pravice hoje, si te pravice tudi ne prisvajajo, ako samo hodijo, v kolikor pa je ta pravica prekoračena s tem, da toženci po tej stezi tudi perilo vozijo, se je vstreglo tožbi za to, ker se tožencem ni posrečilo dokazati, kar so trdili, namreč, da bi si bili po priposestvanji pridobili pravico, voziti tam perilo.

Nadsodišče graško je z odločbo z dne 12. januarja 1887. št. 118. tožbi popolnoma vgodilo iz sledečih

razlogov:

Mnenje prvega sodnika, da gre v tej pravdi radi javne, splošno uporabljene steze Hrušičanov, ni vtemeljeno po obrazložbah strank v pravnih spisih.

Nihče iz mej tožencev ni trdil, da je steza javna, splošno pristopna, marveč trdili so edino le, da so si pridobili služnost hoje čez parc. števil. 774. kat. obč. Stepana vas po priposestvanji in le zato so se tudi klicale priče v dokazovanje. Iz tega sledi, da vgovarjajo toženci le iz privatno-pravnega naslova pridobitev služnosti hoje.

Akoravno so priče res pravile, da je steza javna in splošna, to vendar ne more vplivati na razsojevanje, kajti ta moment ni vtemeljen po pravnih trditvah prepirajočih se strank v pravnih spisih, marveč uvaževati je edino le, ali je pravoveljavno dokazano, da so si toženci pridobili služnost hoje po priposestvanji.

To vprašanje pa se mora zanikati, ker nobena priča ni potrdila za 30 let uživanja take služnosti od strani tožencev, in ker so priče samo splošno pravile, da so prebivalci vasi in okolice po tej stezi hodili, ter da je ta steza javna.

V daljnjej izpeljavi ozirajo se razlogi le na slučajne okolščine brez principijelnega pomena

Najviše sodišče je dné 15. julija 1887 št. 5078. potrdilo odločbo nadsodiščevo.

Razlogi se strinjajo z onimi nadsodišča ter razun tega še posebno naglašajo po aktih dokazano okolnost, da je prvotoženee sam dokazal, da je bil pred 10 leti kupil parcelo št. 774. kat. obč. Stepanavas in da je bil toraj postal lastnik parcele, po katerej je poprej domnevno imel služno pravico hoje; vrh tega je dokazal, da je to parcelo kasneje tožniku prodal.

Iz tega sledi, da bi po § 526. o. d. z. njegovo priposestvanje nehalo tedaj, ko je bil kupil služno parcelo. Da je pot javna, so priče trdile, toženci pa ne, ampak so se opirali le na zasebnopravni, ne pa na javnopravni naslov. Konečno je tudi razvidno iz spisov, da parcela št. 774. kat. občine Stepanavas ni vpisana v zemljiške knjige kot javno zemljišče, marveč kot del tožnikovega zemljišča.

b) Pritožba zoper odločbo nadsodiščevo v malotnem postopku ni dopuščena.

V pravdi Janeza A. proti Francetu B. zavoljo 24 gld. 50 kr. s pr. izdalo je okrajno sodišče v N-u odlok: „malotni postopek o tožbi de praes. 7. avgusta 1887 št. 9415 se v smislu § 30. m. p. vstavi, ker je sodnik razvidel iz predloženega izvlečka iz trgovskih knjig ter iz izpovedb strank, da je predmet tožbi presežek, ki se pokaže pri primerjanji večih strankam pristoječih terjatev, katere presegajo znesek 50 gld. (§ 7. m. p., § 15 lit. a j. n.). Zahtevi toženčevej, naj se mu prisodijo dosedaj narasli sodni troški, se ne ugodí, ker se in merito ni sodilo in nobena stranka naraslih troškov ni zakrivila.

Rekurzu toženčevemu je c. k. nadsodišče na Dunaji z odločbo z 20. septembra 1887. št. 13401 ugodilo ter spoznalo, da ima tožnik tožencu troške prve in druge instance plačati v štirinajstih dneh, da se ogne zvršilu, to uvaževaje, da tožba ni imela vspeha, ker se je razprava rarad nedopustnosti malotnega postopka vstavila, ter mora vsled tega tožnik, kateri je pravdo zgubil, tožencu vrniti k primernemu zagovoru potrebne troške, katere mu je prizadjal, in istotako troške druge instance. (§§ 24. in 26. zak. z dne 16. maja 1874. št. 69. d. z.).

Revizijski rakurz tožnikov je najviše sodišče zavrnilo, ker zoper razsodila nadsodišč v malotnem postopku ni dopustna daljna pritožba.

c) K razlaganju § 199. lit a) k. z.

Kasacijska sodba z dne 27. novembra 1886. št. 10280.

Blaž C. je pri okrajnem sodišči Ptujskem vložil tožbo zastran razžaljenja časti proti Antonu Gr . . . u, trdivši, da ga je le-tá s psovko „tat“ razžalil. Pri glavni razpravi je bil obdolženec obtožbe oproščen, ker ni bilo nikakih dokazov za tožiteljevo trditev. Ker pa je pričá Neža Č. pri razpravi pričala, da jo je Blaž Č., akoravno mu je izrečno povedala, da o celej stvari ničesar ne ve, nekaj dni pred razpravo nagovarjal z besedami „saj se lahko beseda spreobrne, takó govorite, da bodete Gr . . . a noter spravili, mene pa vun“; ker so tudi pričé Matija Č. in Matija D. izjavile, da se je Blaž C. pri omenjeni priložnosti izrazil „saj se beseda lahko spreobrne, saj laž toliko velja, kot pravica; beseda je beseda, naj bo laž ali pravica“, ali „vi lahko spreobrnete besedo, da Gr . . . a noter zašijete“, vložilo je c. kr. drž. pravdnístvo obtožbo proti Blažu Č. zaradi hudodelstva goljufije, ker je nameraval s svojim govorom napeljati pričó Nežo Č., da bi pred sodiščem krivo pričevala.

Sodni dvor prve stopinje je po končani razpravi obtoženca Blaža Č. oprostil obtožbe, akoravno je djanske okolnosti gori navedene smatral kot dokazane. Nagibi te oprostilne sodbe bili so sledeči:

Djanskega obstanka hudodelstva goljufije po §§ 197. in 199. k. z. v omenjenem nagovarjanji ni najti; kajti to nagovarjanje nima v sebi nikakoršne zahteve, da bi pričá kako djansko reč (okolščino) proti lastni vednosti kot istinito potrdila ali zanikala; vprašalna izjava obtoženčeva toraj ni sposobna, provzročiti krivo pričanje Neže C. pred sodiščem in sicer v toliko manj, ker je ona sama potrdila, da jej Blaž C. ni prigovarjal naj bi eno ali drugo okolnost potrdila (§ 167. k. p. r.) Akoravno so nazori Blaža Č., katere je izrazil vedoč za resnico, protinravni (nemoralni), vendar manjka zunanje hudobno djanje (§ 11. k. z.), ki bi se zamoglo smatrati kot prizadevanje, koga na krivo pričevanje napeljati.

Proti tej sodbi vložilo je drž. pravd. ničnostno pritožbo, upiraje se na ničnostna vzroka § 281. št. 5. in 9. k. p. r. Prvi ničnostni

vzrok našlo je pravdnništvo v tem, da je sodišče besede „govoriti po pravici“ v svojej sodbi tolmačilo z nemškim izrazom „sprechen, wie es Recht ist“ in „sprechen, was Recht ist“ in se s tem postavilo v nasprotje z govornjem prič, kajti izraz „govoriti po pravici (pravico)“ pomeni „die Wahrheit erzählen, sagen“, ali „der Wahrheit gemäss reden“. V podlago drugega ničnostnega vzroka se je pa pravdnništvo sklicevalo na to, da je pravna zmota, ako sodišče tolmači določilo § 199. a k. z. v tem smislu, da mora zapeljivec potrjenje ali zanikanje kake določne djanske reči zahtevati. To mnenje bi vedlo do gotovo neosnovane trditve, da je napeljevanje na krivo pričevanje le mogoče v obliki naročila, po katerem bi imela priča neko popolnoma določno izjavo podati sodišču. Za to hudodelstvo marveč zadostuje, da je imel obtoženec namen, Nežo Č. pripraviti v to, da ne bi resnice govorila pred sodiščem. Pri krivem pričevanju se kaznuje to, da se je nameravalo, pripraviti sodnike v zmotu. Gotovo se ne more trditi, da mora začetnik ali šuntar kakega hudodelstva zapeljanemu natanko način in sredstva izpeljave propisati. Kar pa velja za druge vrste hudodelstev, velja tudi za predležee kaznjivo djanje.

C. kr. kasacijski dvor rešil je pritožbo ugodno in je Blaža C. krivim spoznal hudodelstva goljufije po §§ 197., 199. c. k. z. iz sledečih

r a z l o g o v :

Ni potrebno razmotrivati vprašanja, katero je ničnostna pritožba sprožila z ozirom na § 281. št. 5 k. p. r. ter gre na to, je-li izraz, ki ga je po sodiščevem pripoznanju rabil Blaž C. „ne treba govoriti po pravici“ primeren nemškemu izrazu „es sei nicht nöthig zu sprechen, was Recht ist“ (kakor ga tolmači sodišče), ali pa izrazu „was wahr ist“ (kakor trdi drž. pravdnništvo) kajti, iz teh besed, naj se razumejo v enem ali drugem zmishu, je vendar le zmiraj posneti ena in ista vsebina, napeljevanje k neresničnem pričevanju pred sodiščem.

Zategadel je pa tudi ničnostna pritožba c. kr. drž. pravdnništva, ki se upira na djanske določitve sodišča, v zmishu § 281. št. 9. a k. p. r. povsem vtemeljena. Ako je sodišče smatralo kot dokazano, da je obtoženec nagovarjal pričo Nežo Č., naj tako govori, da bodo Gr. . . a noter spravili, kajti beseda se lahko spreobrne ; ako je toraj sodišče smatralo dokazanim, da je skušal obtoženec pričo napraviti na to, da bi v njegov prid in nasprotniku njegovemu v škodo neresnico pričala, morala bi tudi

pogojno slediti obsodba obtoženca zaradi hudodelstva goljufije po §§ 197. 199 a. kaz. zak., storjenega s tem, da si je obdolženec pri-zadeval napeljati pričo, da bi pred sodiščem po krivem pričala.

Sodišče sicer opravičuje oprostilno svojo sodbo s tem, da izjava obtoženčeva, ki je predmet obtožbe, ni sposobna, zapeljati koga h kri-
vemu pričevanju, ker priča, ki o celej stvari ni vedela ničesar, ni bila nagovorjena, da naj protiresnično potrdi kako določno okolnost. Ta trditev sodiščeva je pa ovržena, ako se premisli, da bi bila izpovedba priče, katera, kakor priznava sodišče, o celem dogodku ni vedla ni-
česar, edino resnična le tačas, ko bi se vjemala s to okolnostjo (namreč nevednosti). Ker pa je obtoženec vendar le pričo nagovarjal, da bi v nasprotju s tem, toraj lažnjivo, potrdila okolnosti, ki bi bile njemu ugodne, nasprotniku njegovemu pa neugodne, je očitvidno od priče za-
hteval, naj krivo pričuje. In potem ne dela nobenega razločka, da je obtoženec opustil, pričo nagovarjati, da naj določne okolnosti potrdi in da se je zadovoljil, priči le v obče nakazati smer, po kateri bi morala po njegovi želji kreniti z izpovedbo svojo.

Zanimivejše rzsodbe v obrano zakona (§33 k. p. r.)*

I.

Z rzsodbo z dne 22. septembra 1867 št. 7499. uničil je ka-
sacijski dvor sodbo c. kr. okrajnega sodišča v T., s katero se je zakon in posebno predpis § 454. k. p. r. prelomil, iz sledečih razlogov :

V kazenski pravdi proti A. R. zaradi prestopka zoper varnost časti v zmislu § 496. k. z. vršila se je dné 28. svečana 1886. pri c. kr. okrajnemu sodišči v T. glavna razprava v nenavzočnosti ob-
dolženčevi, kateremu povabilo ni bilo vročeno, ter se je sklenila proti njemu sodba „in contumaciam“.

Proti tej sodbi vložil je obtoženec v pravem času vgovor, ter je ob enem združil s tem pravnim lekom tudi vzklic zaradi ničnosti in zaradi izreka o krivdi.

C. kr. okrajno sodišče je na to razpisalo takoj novo razpravo v dan 23. aprila 1886 ter povabilo k njej zasebnega obtožitelja, ob-

*) Pod to rubriko priobčevali bodemo zanimivejše rzsodbe c. kr. kasacijskega dvora vsled ničnostnih pritožb generalne prokurature v obrano zakona v zmislu § 33 k. p. r.

toženca in priče. Iz spisov ni razvideti, je-li zasebni obtožitelj ta dan prišel k razpravi.

Po naznanilu okr. sodišča v J. z dne 25. aprila 1886. št. 947., da se obtožencu povabilo ni moglo vročiti, ker je odpotoval v L. in ni znan dan njegove vrnitve, bila je glavna razprava „ex officio“ predstavljena na 14. majnika 1886. od 9. uri dopoldne.

Iz zapisnika o tej razpravi se razvidi, da se je vsled izostanja obtoženčevega po predlogu zasebnega obtožitelja izreklo, da se ima vgovor smatrati za nevloženega ter da ostane prva sodba „in contumaciam“ v pravni moči.

Obtoženec, kateremu je bilo povabilo proti določbi § 455. alineja prva k. p. r. še le 13. majnika vročeno, prosil je v vlogi, katera je še isti dan došla po pošti v T., pri sodišči pa bila še le 15. majnika praesentovana, za prestavljenje razprave dokazuje, da mora dne 14. majnika osebno priti k okrajnemu sodišču v J.

Z rešitvijo z dne 16. majnika 1886. št. 1125 se ta prošnja ni vslišala in naznanil se je ob enem obtožencu sklep z dne 14. majnika. Z dekretom z dne 25. avgusta 1886. št. 1125 pozval se je obtoženec da ima plačati globo, v katero je bil obsojen.

Ako se zgoraj opisani dogodki presojuje glede svoje zakonitosti, pušča naj se v stran vprašanje, se-li strinja z določbo § 478. k. p. r., če se na vgovor proti obsodbi „in contumaciam“ takoj razpiše nova razprava, ne da bi se poprej posebej rešilo vprašanje o opravičenosti vgovora. Glede na položaj v spisih tudi ni razgovarjati o tem, če je bilo z ozirom na § 46. k. p. r. opravičeno, razpravo „ex officio“ predstaviti, ako zasebnega obtožitelja ni bilo dne 23. aprila 1886 k razpravi.

Z ozirom na nevarnost, da se je s sodbo storila dejanska krivica, pa je posebnega preudarka vredno vprašanje, ni-li v zgoraj navedenem postopanju dobiti znatne prelomitve zakona.

Po § 455. al. 1. k. p. r. ima se povabilo tako vročiti, da ostane obdolžencu od vročitve do glavne razprave — odštevši tisti čas, katerega potrebuje, da pride do sodišča — še najmanj 24 ur časa za pripravljanje. Ta postavna določba pustila se je v pričujočem slučaju v nemar, akoravno je bil obtoženec oddaljen od sodišča več ko dve miljii, ker se mu je bilo povabilo k razpravi dne 14. majnika 1886. ob 9. uri dopoldne vročilo prepozno, namreč še le 13. majnika 1886.

Iz tega sledi, da se obsodba A. R. ne opira na, od okrajnega sodišča po kazenskopravnem redu dovršen kazenski postopek (§ 1. k. p. r.) — Zaradi tega se je vsled ničnostne pritožbe v obrano zakona po § 292. k. p. r. moralo spoznati, da je z dotično odločbo prelomljen zakon v zaznamovanem oziru. Dotična odločba, kakor pozneje rešilo z dne 25. avgusta 1886. št. 1125 se uniči in okraj. sodišču v T. ukaže, da razpiše nov dan za glavno razpravo.

II.

Vsled pritožbe generalne prokurature zoper sodbo c. kr. okrajnega sodišča v C. z dne 14. junija 1887. št. 333, s katero je bilo izrečeno, da izgubi zaradi prestopka tatvine obsojeni E. pl. Z. svoje plemstvo, razsodil je kasacijski dvor dne 18. novembra 1887. št. 11306: „da se je z omenjenim izrekom okr. sodišča v C. prelomil zakon, posebno predpis § 27. lit. a k. z. in določba § 6. kazenske novele z dne 15. novembra 1867 št. 131 d. z., ter da se ta izrek uniči“.

Razlogi.

Pritoženi izrek, s katerim je bilo izrečeno, da izgubi zaradi prestopka tatvine obsojeni E. pl. Z. plemstvo, ne da se nikakor opravičiti iz določil § 6. kazenske novele z dne 15. novembra 1867 št. 131 d. z., na katero se sklicuje prvi sodnik.

Paragraf 6. imenovanega zakona, kateri zakon po vsej svojej vsebini naravnost kaže namero, dopustiti milejše določbe, ne more se razlagati za obstoječe zakone poojstreči ali razširjajoči predpis, to tem manje, ker govori proti temu tudi že vsebina tega, nikakega samostojnega regulativa o kazenskopravnih častnih nasledkih obsegaajočega paragrafa; z ozirom na ta zakon se toraj nikakor ne more izreči zguba plemstva tudi v takih slučajih, v katerih ni to že po prejšnjih določbah nastopilo kot postavni nasledek kazenske obsodbe.

Ker pa po § 27. lit. a k. z. nastopi zguba plemstva le pri obsodbi v kazen na smrt in v težko ječo, je očitno, da je omenjeni izrek prvega sodnika nezakonit.

Zaradi tega moralo se je spoznati, da se je z dotičnim izrekom prelomil zakon v omenjenem oziru, ter se je moral ob enem ta izrek uničiti.

(Opomba.) Kdor bi se držal načela „lex posterior derogat priori“, in tolmačil § 6. kazenske novele z dne 15. novembra 1867.

št. 131 d. z. po golih besedah njegovih, mislil bi, da ta razsodba kasacijskega dvora ni v soglasji z besedami omenjenega paragrafa, in zdi se skoraj človeku, da se pri redakciji te postavne določbe ni jasno mislilo, ali pa jasna misel ne dovelj jasno izrazila, ker se ta paragraf da v resnici po svojih besedah tako tolmačiti, kakor ga je tolmačilo okr. sodišče v C. Toda če se jemlje ozir na prejšnje določbe kazenskega zakonika na eni, in na tendenco kazenske novele z dne 15. novembra 1867. na drugi strani, ni dvomiti o resničnosti in zakonitosti zgoraj navedene razsodbe. — Enako načelo izreklo se je tudi v razsodbi kasacijskega dvora z dne 16. novembra 1878 št. 7561 (zbirka M. G. št. 187).

Dr. K.

Listek.

Neodgovornost.*)

I.

Eh bien! ali sprevidite, kam vas dovedejo lepe teorije o neodgovornosti hudodelnikov?

Glejte, to je človek, ki je imel preteklo leto prepir z ravnateljstvom poštnih in brzojavnih uradov, ter misli, da se mu godi krivica. Slučajno sreča na cesti učence polytehničke šole, zdi se mu, da sta med njimi sinova ministra za pošte in brzojave, izvleče iz žepa revolver ter strelji trikrat med množico.

Zaprejo ga in naročijo zdravnikom, naj preiskujejo duševno njegovo stanje. Zdravniki, to se ume, spoznajo, da ni nobene logične zveze med pritožbami, katere ima obdolženec proti državnej upravi in svinčenkami, katere je streljal med učence polytehničke šole.

Končaje svoje poročilo pravijo, da ta človek ni pri zdravi pameti in — ker ima vse v medicini svoje ime — določijo, da je zbolel za blodnjo, da ga preganjajo, da je ravnal pod vplivom nepremagljive sile ter vsled tega ni odgovoren za doprinešeno djanje.

---

*) V naslednjem podajamo dva članka duhovitega feuilletonista Francisque Sarcey, katera je objavila République Française 7. in 11. januarja t. l. Ker je prišlo tudi pri nas v navado, pri vsakem večjem zločincu govoriti o moral insanity, je zanimivo slišati tudi nejurista v tej zadevi. Opozarjamo na razliko med stališčem Sarcey-evim in stališčem, katero zavzima v naj-novejši svoji publikaciji — Interessante Fälle, Criminalprozesse aus neuester Zeit — Paul Lindau.

Preiskovalni sodnik spustil ga je vsled tega iz zavora. Ni ga nesmisla, ki bi človeka huje razkačil.

Če je človek odgovoren, naj zagovarja svoje djanje pred sodniki če pa je neodgovoren nore, treba ga zavarovati, kajti ravno tista blodnja da ga preganjajo, ki mu je ta pot vtisnola revolver v roke, privedla ga bode prej ali slej k enakemu surovemu činu.

In ta ni izostal. Leto pozneje, t. j. pred nekoliko dnevi, čakal je isti Milmaud pri vratih ministerstva visokega činovnika telegraf-ske uprave, ter je, ne da bi mu bil kaj rekel, strelil šestkrat v njegov hrbet. Velika sreča, da nesrečnež ni obležal na mestu. Zadolbil je težke rane in javeljne bode okrevaj.

Moža so vnovič prijeli ter odvedli v preventivni zapor, vnovič bodo poprosili — jaz tako mislim — zdravnike, naj se izreko o njegovem duševnem stanju. Ne dvomite, napisali bodo lepo disertacijo o tem slučaju. Pred seboj imam autografovano poročilo, katero so podali v drugem, približno enakem slučaju, v slučaju Baffier-ja, ki je streljal na Germain Casse-ta kakor na zajca, da si ga niti poznal ni. O tem bom še govoril, kajti to poročilo spada med najčudniše reči, katere sem čital. Poskušen umor, katerega obdolžujejo Baffier-ja, ni drugo — nego zanimiv psihologički slučaj.

Ravno tako bode se dokazalo z vsem znanstvenim aparatom, da je ta ubogi Milmaud podlegel še enkrat nagonu, kateremu se ni mogel upreti . . . slišali so se že taki glasovi . . . Bodo ga li vnovič spustili? Bodo mu li rekli: „Prijetelj, to, kar se Vam je pripetilo, je zelo neprijetno, Vi imate opasno navado, nositi pri sebi revolver ter ga sprožiti proti brzojavnim uradnikom. Toda, to ni Vaša krivda, Vi ne morete vladati samega sebe . . . zatoraj, vrnite se k svojim. Z bogom!“

To pa ne reši vprašanja.

Če je mož kriv, naj se obdrži v ječi, če ni, naj se zavaruje v blaznici, drugo ni mogoče. Bitjem, katera so za javno varnost tako nevarna, se ne sme dovoliti, da, zarad svoje neodgovornosti, hodijo po ulicah. Stekel pas tudi ni odgovoren. Vsled neke nepoznate sile cedijo se mu sline in grize, kar dobi. Za to pa ga vsak, kateri ga dobi, pobije.

Sodišča vendar niso, na kratko rečeno, šole za primerjajočo psihologijo. Ona niso namenjena soditi človeška djanja razjasnjevaje njih

nagibe ter preiskovaje obisti hudodelnikov. Njihova naloga je, varovati človeštvo pred hudodelniki.

Mar ni lepa prilika za hudodelnika reči: jaz nisem odgovoren, vodil me je nagon, močnejši od moje volje. Moj bog, vsakokrat biva kaka reč, ki navaja k slabemu, to stoji. Ljudje, ki so hudobni, kakor Jago in Narcis, iz ljubezni do umetnosti, so zelo redki, menda so to tudi pošasti, katere je rodila zgolj domišljija pesnikov. Vsak človek, ki stori kaj slabega, ima gotove razloge za to. Njegova skrb bodi, upreti se tem razlogom. Če je za to preslab, tem hujše za njega! Človeško društvo ima pravico, vporabljeni zoper to slabost vsa potrebna sredstva.

Morilci, ki se izpričavajo s takimi zagovori, spominjajo me pabalina, katerega so pri kradenji zasačili, na kar je, surovo se smehljuje djal: tega nisem storil jaz, ampak moja roka! — A, to je tvoja roka, prijatelj! Dobro, bodi tako dober in obdrži jo v žepu, sicer boš imel sitnosti.

Ni ga slabšega vzgleda kot je ta, katerega dajajo ljudem skandalozne oprostitve, provzročene po poročilih zdravnikov o neodgovornosti obtoženčevi. Recimo, da so taki ljudje, kateri nimajo trdne volje. Bomo jo s tem utrdili, da spustimo iz ječe morilca, ker bojda ni znal in ni mogel premagati samega sebe? To je spodbujanje, to je premija za uboj.

Ko bi bili obsodili prvo žensko, katera je zlila vitrijol v lice svojemu nezvestemu ljubimcu, strogo in na dolgo časa, ter tudi drugo, in tretjo takisto, ne bi bilo četrte. Volja ostalih bi se bila utrdila vsled pomisleka, da bodo, če se vdajo nagonu osvete, gotovo kaznovane.

Mesto tega vprašali so zdravnike, ali ni storilk obladala sila, katerej se upreti niso mogle.

Sila bila je nepremagljiva, odgovorili so gospôda zdravniki.

Zarad tega so se vitroleuse oprostile, občinstvo je ploskalo, in sledile so druge, katere nalik onim naglašajo, da so neodgovorne.

Neodgovorne! Neodgovorne! Hočete li res take biti? Dobro, v Charenton*) z Vami, naprej! To je zatvor, ki ne omadežuje kot oni v Poissy**), pa je mnogo huji. Ker se same ne morete upreti svo-

*) Blaznica.

**) Kaznilnica.

jemu nagonu, in ker ta nagon provzročuje slaba djanja, dovolite nam, da nadomestimo vašo voljo z našo, ter da vas obvarjemo vaše lastne slabosti med trdnimi zidovi — blaznice.

Književnost.

Vatroslav Oblak, Trije slovenski rokopisi iz prve polovice XVII. stoletja. Posebni odtisek iz „Letopisa Matice Slovenske za leto 1887“. V Ljubljani 1887. 57 str. vel. 8°. — Ako tudi g. pisatelj govori o tukaj priobčenih rokopisih bolj v jezikoslovnem obziru, vendar jih na tem mestu omenjamo, ker so vsi trije, izvirajoči iz XII. in XVIII. stol., pravniške vsebine ter pred vsem zanimivi kot zgodovinski spomeniki. Prvi rokopis, shranjen v dunajski vseučiliščni knjižnici, obsega razven nemških in talijanskih priseg tudi 16 (17) slovenskih iz prve polovice XVII. in XVIII. stol., drugi rokopis, v ljubljanski licejski knjižnici, nam podaje le malo natančen slovenski prevod gorskega zakona (BergkhRechtsordnung 1639) z leta 1644, tretji rokopis, ki ga je dobil g. pisatelj iz zapuščine Ferda Kočevarja, je slovenski dolžni list z leta 1630. Vse imenovane spomenike obravnava g. pisatelj z jezikoslovnega stališča. Oziral se pa ni na slovni del, kar je obžalovati, kajti gotovo bi bilo zanimivo videti, kako je slovenski prelagatelj gorskega zakona podomačil pravniške izraze nemškega izvirnika.

H konci še dve opazki. Prvi rokopis, obsegajoč slovenske prisega, nam ni bil nikakor več nov. Gosp. pisatelj je prezrl, da ga je že l. 1884 objavil z nemškimi in talijanskimi prisegami vred g. dr. Fr. Simonič v Letopisu Mat. Slov., na str. 196—220. Primerjaje oba natiska se razvidi, da se razločujeta samo v malenkostih. Dalje omenjam, da tretji, dolžni list obsegajoči rokopis ni „najstarejša slovenska listina te vrste.“ Znan nam je še starejša z leta 1613, katero je priobčil Ferdo Kočevar v listku „Slovenskega Naroda“ 1873. l. šte. 104. Ker je zabelježena na tako skrivnem mestu, da jo le težko najti, ponatisnem jo tukaj:

Dolshny lisst Stefana Klobuzhara sa deset dukat inu sa siedem kablov shita — Mikotu Kashizhu inu nyhoui hishny gospodiny Mariny v Drashzhizhi (ta napis je zunaj). Jest Stefan Klobuzhar stanom na Bol-drashy, podloshnik pod gospodina Gala, sposnam sabo inu s totim moiem doshnim listom, ker kuli leta moi dolshni list naprei pride, aly se bode bral, de sem jest prau inu poshteno dolshan stariga dolga deset slatih dobro rasumnimu inu naprei vsetimu Mikoly Kashizha purgariu le tukaj v Metliki inu nihouy hishny gospodiny Mariny, inu sem polek tiga stariga dolga sprosil od nih siedem kablou shita. Tu istu shitu sem jest k moim lastnim rokam preiel k moi potreby. Obezhuieim jest Stefan ta imenouany dolg Mikotu inu Mariny do s. Lukesha dan tiga 1614. leta lepu poshteno plazhat s dobrim moshtom inu shenizo kaku vsa deshela na metlizko sha-

zvingo daie. Sa bulshiga inu vekshiga verouania vulio sem jest Stefan sabisal h poroku Mikotu inu Mariny vse moie lastne jerbe leshezhe inu stoiezhe, shinuzhe inu gibuzhe nishter vun ne vsamshi. Ako bih jest tiga imenouaniga dolga do rezheniga roka ne plazhal, tako da imaiio Miko inu Marina vse moie shinuzhe inu ghibuzhe noter vjety, inu nie sa frai lastno dershaty, inu sebe sa ta dolg pres vsake skode do pousledniga biezha po suoy dobry vuly naplatity, tu vse jest Stefan obezhuem dershaty per moy very inu istiny inu per sauesy punta krainske deshele, de jest zhem Mikota inu Marino pres vsake skode dershaty. Sa bulshiga inu vekshiga verouania vulio sem jest Stefan sprosil dobro razumniga inu naprei vsetiga Gergoria Krashausa v tim zhasu v Drashzhizhlih shupana inu Gorshzheka, de on leta moy dolshny list sapezhaty seby inu suoy pezhaty pres skode. Pisan ta 21. dan decembra v tim 1613. lety.

Ako natančneje primerjamo obe listini, uverimo se, da imate v obče isti jezikovni značaj. Osobito nahaja se tudi v starejšem dolžnem listu zanimivi aorist „bih“ (ako bih jest ne plazhal), dočim mesti redke oblike „zho“ čitamo navadni „zhem“. Ker je v njih več enakih stavkov, smemo sklepati, da so bili že o tem času navadni obrazci dolžnih listov. Razrečje, v katerem je pisan mlajši spomenik, ima g. pisatelj za belokranjsko. Tega mnenja je bil gledé starejšega dolžnega lista tudi F. Kočevar, ako piše: Jezik ... je ono naročje, ki ga govore beli Kranjci in Hrvati okolo Karlovea. *Bogomil Krek.*

Drobne vesti.

(Osobne vesti.) Imenovani so: drž. pravdn. nam. Henrik Crusiz v Trstu dež. sod. svetnikom v Gorici, avskultant Blaž Dolinšek sod. pristavom v Ribnici, avskultant Janez Fabiani sodnim pristavom v Pulji.

Vladni svetnik Josip Dralka imenovan je namestnikom deželnega predsednika v deželni komisiji za pogozdovanje Krasa. Začasna okrajna komisarja Josip Orešek in Josip Rihar imenovana sta stalnima, začasni vladni koncipist Viljem Laschan vitez Moorland začasnim okrajnim komisarjem, začasni vladni koncipist Viktor Parma postal je definitiven konc. prakt. Ivan Tekavčič imenovan je začasnim vladnim koncipistom, Koncipist Anton Čapek imenovan je okrajnim komisarjem za Štajersko.

Premeščena sta: okrajni sodnik Avgust Jakopič iz Bolca v Koper, sodni pristav Emil Rizzoli iz Ribnice v Radeče.

Umirovljena sta: svetn. tajnik Rajmund Prettner v Celovci in sodni pristav Josip Parz na Ptuj.

Umrl je dné 8. februvarja t. l. konc. prakt. kranjske deželne vlade Todor Terbuhović pl. Schlachtschwert v Radoljici, dne 12. t. l. notar Julij vitez Gspan na Krškem.

(Zasluzeno odlikovanje.) Profesorja Baltazarja Bogišić-a imenovala je Academie des sciences morales et politiques dopisujočim članom za oddelek „legislation, droit public et jurisprudence“.

(Kranjska odvetniška kamora.) Kot kronologi pravnega življenja v Slovencih imamo zabilježiti sledeči dogodek.

Kranjski uradni list „Laibacher Zeitung“ objavil je v št. 26. z dne 1. februarja 1888. članek pod naslovom „Advocaten - Tarif“, v katerem vte meljuje vpeljavo tarife za odvetnike s sledečimi stavki, katere ad verbum ponatisnemo, da jim ne jemljemo — cele vrednosti, katero zaslužijo:

„Man weis, dass es zu einer süßsen Gewohnheit unserer Rechtsverteter geworden ist, für jede ihrer Dienstleistungen sich in ganz exorbitanter Höhe entschädigen zu lassen, ja nicht selten eine Entschädigung zu beanspruchen für etwas, das nichts weniger als eine Dienstleistung ist. . . . Wir stehen also hier einer Ausbeutung der Armuth gegenüber, welche umso verwerflicher erscheint, als ja solche Processe meist so einfach sind, dass sie gar nicht von dem Advocaten selbst, sondern von einem untergeordneten Organe seiner Kanzlei besorgt werden“.

Temu je dodanih še nekoliko starih in neslanih dovtipov.

Ker je bil ta žaljivi članek na onem mestu uradnega lista natisnjen, kjer se nahajajo navadno uradne vesti, se je podala deputacija odvetniške kamore kranjske, obstoječa iz gosp. dr. Supantschitsch-a, dr. Papež-a in dr. Mosche-ta vsled odborovega sklepa k gosp. deželnemu predsedniku baronu Winkler-ju in je povprašala, ali je prišel dotični članek z dovoljenjem vlade v list. Gospod deželni predsednik je prijazno sprejel deputacijo, ter je izrekel, da obžaluje objavljenje tega članka in dostavil, da njega ne zadene nobena krivda, ker ga ni bilo takrat v Ljubljani, ko je bil članek objavljen. Na prošnjo deputacije, naj vlada v uradnem listu objavi, da članek ni oficijozen in da ga ona ne odobruje, marveč obžaluje, obljubil je, da se bo dalo zadoščenje razžaljenemu odvetniškemu stanu.

V resnici ima uradni list v št. 30. z dne 7. februarja opombo uredništva, iz katere se je poizvedlo, da članek ni oficijozen in da ga je uredništvo dobilo od privatne osebe.

Odbor odvetniške kamore ni smatral te izjave za zadostno satisfakcijo in je soglasno sklenil, pritožiti se pri gosp. pravosodnemu ministru in obvestiti o tem tudi vse druge avstrijske odvetniške kamore.

To se je tudi zgodilo.

(Slovenski sodniki pred 350 leti.) V knjižici „Neuere slavische Siedlungen auf süddeutschen Boden. Von Dr. H. J. Bidermann. Stuttgart 1888. 41 str. vel. 8°“ nahaja se na str. 21 sledeča za naše sedajne razmere zanimiva opomba: „Ein Ratschlag der steiermärkischen Landschaft vom 30. März 1538. (Landtagshandlungen Bd. 5 im steiermärkischen Landesarchiv Bl. 61) dringt auf die Bestellung eines Bannrichters und öffentlichen Anklägers ‚so die windisch sprach khunen‘; und erklärt er als unleidlich, dass beim Strafverfahren die Gerichtspersonen und Angeklagten sich wechselseitig nicht verstehen“.

B. K—k.